

PEDAGOGIK MAHORAT

7(1)
2025

PEDAGOGIK MAHORAT

Ilmiy-nazariy va metodik jurnal

7-son (2025-yil, iyul)

Jurnal 2001-yildan chiqa boshlagan

Buxoro – 2025

MUNDARIJA

	Familiya I.Sh.	Mavzu	Bet
DOLZARB MAVZU			
	<i>DILOVA Nargiza Gaybullayevna</i>	Yangi O‘zbekiston taraqqiyotida “Ilm – tarbiya – innovatsiya” zanjirining ahamiyati	8
PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA			
	<i>ADILOVA Noila Baxridin qizi</i>	Montessori ta’lim konsepsiyasi va Klaks pedagogikasining uzviyligi: individual va ijtimoiy rivojlanish integratsiyasi	13
	<i>АЛОВДДИНОВА Нулуфар Мансуровна</i>	Ўқувчиларни касб танлашга йўналтиришда интердисциплинар ёндашувнинг илмий-назарий таҳлили	17
	<i>AXMEDOV Bekjan Askarovich</i>	Tanqidiy fikrlash va media savodxonligini maktab o‘quv dasturlariga integratsiya qilish	21
	<i>EGAMOVA Ozodaxon Saydamqul qizi</i>	Taomlanish buzilishlarining psixologik jihatlari	25
	<i>ERGASHEVA Fatima Toyirovna</i>	Talabalarining metaprofessional kompetentligini rivojlantirishda transformativ va produktiv o‘qitish modellari	29
	<i>ERKINOV Ramziddin Tulqin o‘g‘li</i>	Bo‘lajak “Geografiya” fani o‘qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish bo‘yicha bajarilgan ishlar mazmuni	36
	<i>ESHANOVA Moxira Yuldashbayevna</i>	Oliy ta’lim tizimida tayyorlanayotgan bo‘lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalarini samarali baholashning ahamiyati	42
	<i>IBODOVA Umida Shuhratillo qizi</i>	Hamshiralik ta’limida kreativlikni shakllantirishning pedagogik omillari	48
	<i>ISMATOVA Halovat Baxtiyorovna</i>	O‘quvchi-yoshlarni tarbiyalashning ijtimoiy-psixologik muammolari	52
	<i>KAYUMOVA Go‘zal Narzullayevna</i>	Yoshlarda nikoh motivlari va oila haqidagi pozitiv tasavvurlarni shakllantirish modeli	57
	<i>MINGYASHAROVA Sevara Abdulla qizi</i>	Bo‘lajak muhandislarning media kompetentligini axborotlashgan ta’lim muhitida rivojlantirishning istiqbolli mexanizmlari	61
	<i>NOROVA Nafisa Farxodovna</i>	Xalqaro rivojlangan oliy ta’lim muassasalaridagi amaliyot turlari	66
	<i>RAXIMOV Raximjon Rajapboyevich</i>	Texnik tizimlarda axborot texnologiyalari fanini ma’ruza mashg‘ulotini o‘qitish metodikasi	71

<i>RUZIBOYEV Temur Bahodirovich</i>	Yosh rahbar kadrlarda liderlik sifatlarini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari (davlat hokimiyati organlari misolida)	75
<i>SHOYIMOV Shermurod Shavkat o‘g‘li</i>	Pedagogik dasturiy ta‘minotda kompyuter texnologiyalari: talablar va metodlar	79
<i>TURSUNOV Diyor Sunnatovich</i>	Dars mashg‘ulotlarini tahlil qilish metodikasini ishlab chiqish	84
<i>XOLMURODOVA Zuhra Nishonovna</i>	Informatika fanlarini o‘rgatishda mantiqiy, tanqidiy fikrlash qobiliyatlari hamda ularni rivojlantirish usullari	92
<i>XUDAYBERDIEV Oybek Gafurovich</i>	Bo‘lajak o‘qituvchining konfliktologik kompetensiyasini rivojlantirish	97
<i>РАШИДОВ Азизбек Улугбекович</i>	Формирование исследовательского подхода в шахматном мышлении: эволюция и современная модель аналитической подготовки	101
<i>РЫСОВА Галия Байбулатовна</i>	Креативные методы в совершенствовании самостоятельной исследовательской деятельности студентов	105
<i>Kurbanova Nigora Baxtiyarovna</i>	Grafik ta‘lim jarayoniga bim texnologiyalarini integratsiyalash asosida talabalarda bino va inshootlarni loyihalashga oid kompetensiyalarni rivojlantirish	109
<i>АМИРКУЛОВ Аслиддин Шухратович</i>	Мулоқот кўникмаларини шакллантиришда CLIL технологияларини қўллаш методикаси	113
<i>SADIKOVA Yulduz Kamolovna</i>	STEAM-o‘qitishda ta‘lim nazariyasi va amaliyotining o‘zaro ta‘siri asosida sifat o‘zgarishi	118
<i>JUMANIYOZOVA Nafosat Farxod qizi</i>	PIRLS dasturi asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning badiiy matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirish pedagogik muammo sifatida	123
MAKTABGACHA VA BOSHLANG‘ICH TA‘LIM		
<i>KOMILJONOVA Tabassum G‘ulomboy qizi, KOMILJONOVA Sarvinoz G‘ulomboy qizi</i>	Ta‘lim jarayonida boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining ijtimoiy ongini o‘stirishda xalq og‘zaki ijodi, qadriyatlar va tarixiy shaxslar faoliyatidan foydalanish yo‘llari	128
<i>SAIDOVA Zokira Tolibovna</i>	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarini she‘riy matnlarni lingvoestetik tahlilni	132

		o‘tkazishga o‘rgatish	
FILOLOGIYA VA TILLARNI O‘RGANISH			
	ISKANDAROVA Dilfuza <i>Khudaykul kizi</i>	The significance of implementing the flipped classroom method in teaching the English language	137
	KARIMJONOVA Dilnoza <i>Dilmurod qizi</i>	Oliy ta’limda ingliz tilini o‘qitishning interaktivligini oshirishda texnologik vositalarni dars jarayoniga integratsiyalash	142
	KARLIBAYEVA Alfiya <i>Yermekbayevna</i>	Umumta’lim maktablarda mnemonik mashqlardan foydalanishning hozirgi holati	146
	NAZAROVA Gulbahor <i>Pirmanovna</i>	Developing sociolinguistic competences through gender-based approach in future translators	150
	RAVSHANOVA Dildora <i>Sagdullayevna</i>	Boshlang‘ich sinf o‘qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirishning nazariy asoslari	155
	SADIKOVA Shirin <i>Baxtiyorovna</i>	The issue of introducing the work of Alisher Navoi	160
	SAIDOVA Munisa <i>Salohiddinovna</i>	Ingliz tili darslarida pedagogik tarjima qilish imkoniyatlari va istiqbollari	164
	TO‘RAYEVA Sanobar <i>Sulaymonovna</i>	Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarda iboralar orqali obrazli nutqni shakllantirishning innovatsion tizimi	169
	ЗАРИПОВА Гулбахор <i>Камиловна, ЗАРИПОВ</i> <i>Камол Яшинович,</i> САЛИМОВА Дилдора <i>Баходировна, САЛИМОВ</i> <i>Темурбек Баходирович</i>	Опыт учёных по использованию искусственного интеллекта при изучении английского языка в вузах	176
	SANOQULOVA Sohiba <i>Furqatovna</i>	Developing communicative skills of future teachers through speech development exercises	183
	ERGASHEVA Rano <i>Ahadovna</i>	Ingliz tili darslarida lingvistik kompetensiyalarni rivojlantirish usullari	187
	DONAYEVA Nargiza <i>Sayitqulovna</i>	Boshlang‘ich sinf yoshidagi o‘quvchilarda talaffuz qilish malaka va ko‘nikmalarni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari	191

BO‘LAJAK O‘QITUVCHINING KONFLIKTOLOGIK KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

*Xudayberdiev Oybek Gafurovich,
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Pedagogika fakulteti mustaqil tadqiqotchisi
gafurovichoybek@gmail.com*

Maqolada konfliktologik kompetensiya kelajak o‘qituvchining kasbiy faoliyatining o‘ziga xos xususiyati va usuli sifatida keltirilgan. Professional o‘qituvchining konfliktologik kompetensiyasini rivojlantirish istiqbollari, konflikt muhitida hissiyot uning tuzilishi nazariy va uslubiy jihatdan aniqlangan. Shaxs kompetensiyaisi bizga bilimlar, qarashlar, e‘tiqodlar, qobiliyatlar, ko‘nikmalar tizimi sifatida taqdim etiladi. Bu inson tomonidan to‘plangan ma‘lumotlardan foydalanishga yordam beradi va uni hayotining barcha jabhalariga aylantiradi. Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda shaxsiyatning xususiyatlari individual konfliktologik kompetensiyai bilan bog‘liq bo‘lib, muammolarni hal qilish va qarama-qarshiliklarni konstruktiv usullar bilan bartaraf etish qobiliyatida namoyon bo‘ladi.

***Kalit so‘zlar:** pedagogik nizolar, konfliktologik madaniyat, kompetensiya, komponent, model, refleksiya, konseptual blok, texnologiya, interfaol metodlar.*

РАЗВИТИЕ КОНФЛИКТОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ

В статье представлена конфликтологическая компетентность как специфическая черта и способ профессиональной деятельности будущего учителя. Теоретически и методически определяются перспективы развития конфликтологической компетентности профессионального педагога, её структура в конфликтной среде. Личностная компетентность представлена нам как система знаний, взглядов, убеждений, умений, навыков. Она помогает использовать накопленную человеком информацию и трансформировать её во все стороны его жизнедеятельности. В современной научной литературе черты личности связывают с индивидуальной конфликтологической компетентностью, проявляющейся в способности решать проблемы и разрешать противоречия конструктивными способами.

***Ключевые слова:** педагогические конфликты, конфликтологическая культура, компетентность, компонент, модель, рефлексия, понятийный блок, технология, интерактивные методы.*

DEVELOPMENT OF CONFLICTOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

The article presents conflictological competence as a specific feature and method of professional activity of a teacher. Prospects for the development of conflictological competence of a professional teacher, feelings in a conflict environment, its structure is determined theoretically and methodically. Personality competence is presented to us as a system of knowledge, attitudes, beliefs, abilities, skills. It helps a person to use the information accumulated by him and transform it into all aspects of his life. In modern scientific literature, personality traits are associated with individual conflictological competence, manifested in the ability to solve problems and resolve contradictions in constructive ways.

***Key words:** pedagogical principles, conflict management culture, competence, component, model, reflection, conceptual block, technology, interactive methods.*

Kirish. Jamiyatimiz taraqqiyotining hozirgi bosqichida kompetensiyaning pedagogik aks etishi ta‘lim va tarbiyaning shakli va usuli sifatida hudud, ta‘lim muassasasi, alohida subyekt darajasidagi ta‘lim tizimining dolzarb vazifasidir. Yaqin o‘n yillar davomida o‘zbek o‘qituvchilari yuqori axloqiy, obro‘li shaxslar toifasiga kirdilar va maktablarning o‘zlari haqli ravishda kompetensiyaning "markazlari", davlatning madaniy an‘analarini tashuvchilari va saqlovchilari hisoblangan. Aholining umumiy madaniy darajasining pasayishi, madaniy muhitning vayron bo‘lishi, madaniy ma‘nolarning yo‘qolishi, jamiyatning to‘laqonli madaniyatlararo aloqalar uchun sharoit yaratishga yetarlicha e‘tibor bermasligi, ayniqsa, O‘zbekiston kabi ko‘p millatli davlatda ko‘pgina masalalar qatori, ko‘plab yurtdoshlarimiz ko‘z o‘ngida o‘qituvchilik mavqeyini pasayish hollarini ham uchrab turibdi. Biroq o‘qituvchi shaxsining obro‘si, uning kasbiy va insoniy fazilatlarining qadr-qimmati O‘zbekistonning barcha viloyatlarida, hamon e‘tirof etiladi va yuqori baholanadi.

Adabiyotlar tahlili. Bizning tadqiqotimiz kelajak o'qituvchining konfliktologik kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilganligi sababli, avvalo, pedagogikada madaniy yondashuvga to'xtalib o'tishni zarur deb bilamiz. Biz E.V.Bondarevskayaning pozitsiyasini baham ko'ramiz, u pedagogikadagi kompetensiyashunoslik yondashuvi kompetensiya tushunchasi prizmasi orqali ta'limni ko'rish, uni madaniy jihatdan mos keladigan ta'lim muhitida sodir bo'ladigan madaniy jarayon sifatida tushunish, uning barcha tarkibiy qismlari, insoniy ma'nolar bilan to'ldirilgan va o'z individualligini erkin namoyon etadigan, madaniy o'zini o'zi rivojlantirish va madaniy qadriyatlar olamida o'zini o'zi belgilashga qodir shaxsga xizmat qiladi [1]. "Kompetensiya" tushunchasi ta'lim darajasini, kompetensiyai muhokama qilinayotgan faoliyatni o'zlashtirish darajasini tavsiflaydi: daraja sifatida muloqot kompetensiyai, kasbiy kompetensiya, badiiy kompetensiya, axloqiy kompetensiya, siyosiy kompetensiya, iqtisodiy kompetensiya. hodisaning ko'p subyektivligi bilan tavsiflanadi.

Shaxs kompetensiyaisi bizga bilimlar, qarashlar, e'tiqodlar, qobiliyatlar, ko'nikmalar tizimi sifatida taqdim etiladi. Bu inson tomonidan to'plangan ma'lumotlardan foydalanishga yordam beradi va uni uning hayotining barcha jabhalariga aylantiradi. Kelajak o'qituvchisi kompetensiyaisiga kelsak, uning kasbiy faoliyati uchun shaxsiy yangi zamonaviy “π”Kompetentli (PEDAGOGIK INTELLEKT(PI) komponentlar va uning tarkibiy qismlarini (EDUVATOR- kasb antropologiyasi va kouch, neyro ped, DIGITALKOUCH-perseptiv didaktika, AUTOMENTOR- mustaqil talim didakti, FLEKSPERT- kasbiy eruditsiya, ECOPEDAGOG- art hand,eco style,S-GENefond, konflikt kompetensiyai va boshqalar) o'z ichiga oladi. Pedagogik faoliyat turli yosh toifalariga mansub va turli g'oyalar, qarashlar, hayotiy tajribaga ega bo'lgan ko'p sonli odamlarning o'zaro ta'siri bilan tavsiflanadi, bu muqarrar ravishda ziddiyatli vaziyatlarni keltirib chiqaradi. Ularni hal qilish uchun kelajak o'qituvchisi konfliktologik kompetensiyaiga ega bo'lishi kerak. Bizning tadqiqotimizda kelajak o'qituvchisining konfliktologik kompetensiyaisi ostida biz ta'lim muhitidagi nizolarni idrok etish, tahlil qilish va hal qilish uchun zarur bo'lgan kasbiy yo'naltirilgan konfliktologik bilimlarini o'zlashtirish va ulardan foydalanishni tushunamiz.

Tadqiqot metodologiyasi. Konfliktologik kompetensiya shaxsning qiymat-semantik, hissiy va kommunikativ sohalariga asoslanadi [2]. Kelajak o'qituvchining konfliktologik kompetensiya kasbiy kompetensiya deb ataladigan kengroq, hajmli va yaxlit hodisaning bir qismi sifatida ko'rish mumkin. Tadqiqotimizda biz "shaxsning konfliktologik kompetensiyai" va "mutaxassisning konfliktologik kompetensiyai" tushunchalarini ajratamiz.

Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda shaxsiyatning xususiyatlari individual konfliktologik kompetensiyai bilan bog'liq bo'lib, muammolarni hal qilish va qarama-qarshiliklarni konstruktiv usullar bilan bartaraf etish qobiliyatida namoyon bo'ladi. Bunday shaxsning konfliktodan chiqish yo'li konstruktiv deb ataladi, u quyidagilar bilan tavsiflanadi: muammoni har ikki tomonning manfaatlarini hisobga olgan holda hal qilish; vaziyatga adekvat ongli, yetuk xulq-atvor; raqiblar o'rtasidagi munosabatlarni saqlash yoki yaxshilash. Konfliktologik kompetensiya u bilan chambarchas bog'liq bo'lsa-da, psixologik kompetensiya bilan chegaralanmaydi. Kelajak o'qituvchisining psixologik kompetensiyasini rivojlantirish ziddiyatli o'zaro ta'sir holatlariga nisbatan spetsifikatsiyani talab qiladi. Kelajak o'qituvchisi shaxsining konfliktologik kompetensiyasi, bizning fikrimizcha, shaxsning ijtimoiy nizolarni oldini olish va hal qilish istagi (ehtiyojlari, istaklari) va qobiliyatidan iborat xususiyat hisoblanadi. Ijtimoiy munosabatlardagi qarama-qarshilik kuchayib borayotgan zamonaviy sharoitda mazmunli hayot kechirish, ijtimoiy ziddiyatlarni hal qilish qobiliyati ijtimoiylashuvning eng muhim omilidir. Shaxslararo munosabatlarni uyg'unlashtirish muammolarini hal qilishda shaxs uchun konfliktologik kompetensiyaga ega bo'lish hal qiluvchi rol o'ynaydi. Bizning fikrimizcha, kelajak o'qituvchisining konfliktologik kompetensiyaisi kasbiy nizolarni idrok etish va keyinchalik kasbiy nizolar sharoitida kasbiy funksiyalarni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan maxsus, kasbiy yo'naltirilgan konfliktologik bilimlarni o'zlashtirish va ishlatish bilan tavsiflanadi. Bizning fikrimizcha, kelajak o'qituvchisining kasbiy konfliktologik kompetensiyaisi nafaqat ta'lim muhitidagi nizolarning oldini olish va hal qilish ko'nikmalari, balki talabalar o'rtasida konfliktologik kompetentsiyani shakllantirish bilan ham tavsiflanadi.

Kelajak o'qituvchisining konfliktologik kompetensiyasini rivojlantirish shaxsning qiymat-semantik sohasini qayta qurish va qadriyatlar, ma'nolar, motivlar, e'tiqodlar, munosabatlarning maxsus tizimini shakllantirishni o'z ichiga oladi. Shaxsning konfliktologik kompetensiyaning mazmuniga: qiymat-semantik soha kompetensiyai; fikrlash kompetensiyai; his-tuyg'ular kompetensiyaisi; kommunikativ kompetensiya; tasavvur kompetensiyai; kontekst hissi kiradi [3]. Ko'rinib turibdiki, konfliktologik kompetensiyaning rivojlanish jarayonlari shaxsning psixososyal rivojlanish mexanizmlari bilan uzviy bog'liqdir. Inson mavjudligining murakkabligi va ko'p qirraliligi tufayli konfliktologik kompetensiyai monoton va monolit konstruksiya bo'la olmaydi. Uning namoyon bo'lishi va amalga oshirilishi ko'plab omillarga bog'liq. Konfliktologik kompetensiya konfliktning konstruktiv funksiyalarini amalga oshirib, ijtimoiy keskinlik

markazlari haqida signal beradi, tashkilotning holati to'g'risida ma'lumot olish imkoniyatlarini kengaytiradi (maxsus kasbiy kompetensiya tashxislanadi; axborot kompetensiyai boyitiladi); bir-birining konflikt ishtirokchilari va konfliktidagi muammoni chuqurroq bilishga yordam beradi (maxsus kasbiy, psixologik, axborot va uslubiy kompetensiya obyektlari ko'rsatilgan); aqliy zo'riqishni pasaytiradi (psixologik kompetensiya funksiyalarini qo'llab-quvvatlash); muammolarni hal qilishning turli strategiyalari to'qnashuvi bilan birga keladigan intellektual va hissiy taranglikni keltirib chiqaradi (uslubiy kompetensiyani faollashtirish); innovatsion jarayonlarda ijodiy tashabbus va kasbiy o'zini o'zi rivojlantirishga yordam beradi (akmeologik kompetensiyani faollashtirish); ishtirokchilar o'rtasidagi buzg'unchi qarama-qarshilikning oldini oladi, nizo kurashchilari va mehnat jamoasi a'zolarini birlashtiradi (kommunikativ kompetensiya funksiyalarini qo'llab-quvvatlash).

Konfliktologik kompetensiyaning funksiyalari birgalikdagi harakatlarda, muloqotda, munosabatlarda namoyon bo'ladi. Shuni ta'kidlash kerakki, individual darajada konfliktologik kompetensiyai mutaxassisning kasbiy rivojlanishiga ham hissa qo'shadi: shaxs ichidagi nizolar, uning namoyon bo'lishlari, shuningdek, samarali psixologik himoya usullari (sublimatsiya), kasbiy inqirozlarni bartaraf etish texnologiyalari va usullarini bilish, o'sish mutaxassisning kasbiy rivojlanishiga yordam beradi [3]. Shaxsning konfliktologik kompetensiyang markazida (psixologik kompetensiya sifatida) konfliktologik ta'lim (shaxsning konfliktologik savodxonligi va konfliktologik kompetensiyasi) yotadi. Konfliktologik savodxonlik - kundalik intuitiv va og'zaki tajribada, shaxsning mifologik ongida namoyon bo'ladigan konfliktologik tayyorgarlikning asosiy darajasi bo'lib, u asosiy mexanizmlarni yaxshi tushunmasdan muammolar va qarama-qarshiliklarni konstruktiv hal qilishga imkon beradi. Konfliktologik kompetensiya - bu aloqa subyektlari o'rtasidagi ta'lim va kasbiy o'zaro munosabatlarning aniq holatlariga nisbatan maxsus tashkil etilgan o'qitish jarayonida maqsadli ravishda ishlab chiqilgan konflikt va uni boshqarish qobiliyati haqidagi ilmiy bilimlar tizimidir.

Umumta'lim maktabi o'qituvchilarining konfliktologik kompetensiyasi ularning kasbiy kompetensiyasining tarkibiy qismi, maxsus kompetensiya turidir. Bu maktabdagi nizolarni boshqarishga tayyorlik va qobiliyatdir. Bu nafaqat ziddiyatli muhitda mehnat funksiyalarini bajarish qobiliyatini, balki uni o'qitish, ta'lim va rivojlanish muammolarini muvaffaqiyatli hal qilish uchun o'zgartirishni ham anglatadi [5]. Konfliktologiya kompetensiyai sohasidagi bilimlarni o'zlashtirish ushbu bilim va ko'nikmalarni nizolarni boshqarish uchun zarur bo'lgan samaradorlik bilan qo'llash imkonini beradigan shaxsiy va kasbiy fazilatlarni rivojlantirish bilan chambarchas bog'liqligini ta'kidlash muhimdir. Shubhasiz, bu insonning tabiat olami, odamlar dunyosi, kompetensiya olami, o'z ichki dunyosi bilan to'liq va ijobiy munosabatda bo'lishga psixologik tayyorligini rivojlantirishni nazarda tutadi.

Shaxsning konfliktologik kompetensiyasining rivojlanishi hayot davomida, ziddiyatli vaziyatlarni hal qilish va ularning oldini olish bo'yicha harakatlar tajribasini shakllantirish natijasida sodir bo'lishini hisobga olgan holda, shuni ta'kidlaymizki, konfliktologik kompetensiyani rivojlantirish uchun zamonaviy o'qituvchi, maxsus tashkil etilgan tadbirlar tizimi zarur. Bizningcha, konfliktologik tayyorgarlik jarayonida faol usullardan tizimli foydalanish konfliktologik kompetensiya namoyon bo'lishining barqaror shakllarini rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu shartni ta'minlash uchun professional konfliktlarni boshqarishda o'yinlar, mashqlar to'plami, maxsus simulyatsiya qilingan vaziyatlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Tahlil va natijalar. Bizning nuqtayi nazarimizdan, konfliktologik kompetensiyani rivojlantirish tamoyilini - boshqaruv va o'zini o'zi boshqarish tamoyilini amalga oshirishda muhim salohiyatga ega bo'lgan ikkilik usullar tizimidir. Ta'limni shaxs va ijtimoiy integratsiyaga asoslangan individuallikni rivojlantirishni boshqarish sifatida tushunishga asoslanib, O.S. Grebenyuk va M.I. Rojkov murabbiy-kuratorning ta'siriga javoban o'qituvchining o'z-o'zini tarbiyalashga qaratilgan harakatini ta'minlash uchun mo'ljallangan ikkilik prinsip idan foydalanishni taklif qiladi [8]. Ikkilik usullar "rivojlanish-o'z-o'zini rivojlantirish" juft usullarini tanlashni o'z ichiga oladi. Rivojlanishning har bir usuli va unga mos keladigan o'z-o'zini rivojlantirish usuli, ular ustun ta'sir ko'rsatadigan shaxs sohasida bir-biridan farq qiladi. Biz tomonidan moslashtirilgan ikkilik ta'lim tizimi yordamida konfliktologik trening jarayoni o'qituvchi shaxsiyatining turli sohalariga ta'sir qilish uchun quyida tavsiflangan usullardan foydalanishni o'z ichiga oladi. O'quv faoliyatini polimorfik, shu jumladan o'quv ishi va muloqot, shuningdek, o'quv jarayonini o'qituvchi va talabalarning birgalikdagi faoliyati jarayoni sifatida tushunishga asoslanib, pedagogik muloqotning asoslari - ta'limdagi o'zaro ta'sir turlari - maxsus talablarni talab qiladi. O'qituvchining konfliktologik kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida ta'lim o'zaro ta'sirining optimal turlarini aniqlash nuqtayi nazaridan V.Ya. Laudisning birgalikdagi o'quv faoliyatining mohiyatini o'rganishga qaratilgan tadqiqotlari katta qiziqish uyg'otadi. [9],

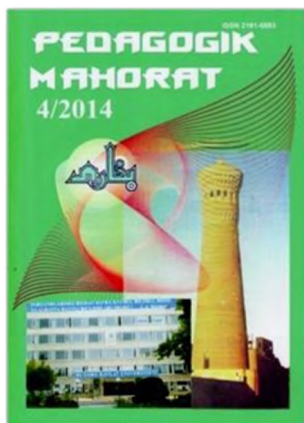
Bir qator tadqiqotlarda aniqlanganidek, pedagogikada "konflikt" strategiyasi allaqachon mustahkam o'rnatilgan bo'lib, bu yerda markaziy o'rinni muammoli vaziyatdan farqli ravishda ziddiyatli vaziyat

egallaydi. Tabiiy qarama-qarshilik, ikki yoki undan ortiq odamlarning to'qnashuvi mavjud [10]. Biz o'ylaymizki, qo'shma ta'lim va integral ta'lim-kasbiy nizolarni boshqarish faoliyati jarayonida o'zaro ta'sir kasbiy tayyorgarlikning predmetli xususiyatlariga mos kelishi kerak va shuning uchun o'zaro ta'sirning barcha turlarida ham hamkorlikda, ham raqobatda amalga oshirilishi kerak.

Xulosa. Kelajak o'qituvchilari konfliktli o'zaro munosabatlarning barcha turlarida ijodiy konfliktologik kasbiy faoliyatda tajriba orttirishlari muhimdir. Shunday qilib, bizning tadqiqotimiz shuni ko'rsatdiki, o'qituvchining konfliktologik kompetensiyasi uning kasbiy kompetensiyasi tuzilmasi ierarxiyasida hal qiluvchi o'rinni egallaydi, u xavfsizlik, tan olish, obro'-e'tibor, o'zini o'zi anglash ehtiyojlariga muvofiq o'zining barcha tarkibiy qismlarini sintez qiladi va o'zini namoyon qiladi. Konfliktologik kompetensiyaning integratsiyalashgan tarkibiy qismlari konfliktli muhit bilan o'zaro munosabatlarda subyektning o'zini o'zi boshqarish naqshlarini takrorlaydi.

Adabiyotlar:

1. Бондаревская, Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования. – Ростов н/Д.: изд-во РПУ, 2000.
2. Самсонова, Н. В. Конфликтологическая культура специалиста и технология её формирования в системе вузовского образования: монография. – Калининград: изд-во КГУ, 2002.
3. Сластенин, В.А. Формирование профессиональной культуры учителя. – М., 1995.
4. Социальная психология: словарь / под. ред. М. Ю. Кондратьева // Психологический лексикон. Энциклопедический словарь. – М.: ПЕР-СЭ, 2006.
5. Бережная, Г.С. Формирование конфликтологической компетентности педагогов общеобразовательной школы: автореф. дис.... д-ра пед. наук. – Калининград, 2009.
6. Мухаметзянова, Ф.Ш. Сущность, содержание и особенности психологической культуры учителя. – Казан, 1999.
7. Щербакова, О.И. Развитие конфликтологической культуры личности // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 10.
8. Рожков, М.И. Деятельность преподавателя СПУЗ по изучению причин конфликтного поведения студентов: автореф. дис. ... канд. пед. наук. – Казань, 1999.
9. Ляудис, В.Я. Структура продуктивного учебного взаимодействия // Хрестоматия по педагогической психологии. – М., 1995.
10. Профессиональная компетентность как основа конфликтологической культуры / под общ. ред. П. А. Бакланова. – М., 2009.
11. Khudayberdiyev O.G. “Didactic opportunities for the formation of a conflict culture in students through the subject “Education” // Current research journal of pedagogics. (ISSN –2767-3278) Vol 04 ISSUE 05, USA - 2023. - P: 45-49.
12. Худайбердиев О.Г. Ситуация в практике формирования конфликтологической культуры у учащихся общеобразовательной школы // Multidisciplinary journal of science and technology. Vol. № 8. 2024 ISSN: 2582-4686. SJIF 2024=8,84. India - 2024.

Buxoro davlat universiteti muassisligidagi
“PEDAGOGIK MAHORAT”
ilmiy-nazariy va metodik jumali
barcha ta’lim muassasalarini
hamkorlikka chorlaydi.

Pedagoglarning sevimli nashriga aylanib ulgurgan “Pedagogik mahorat” jurnali maktab, kollej, institut va universitet pedagogik jamoasiga muhim qo‘llanma sifatida xizmat qilishi, shubhasiz.

Mualliflar uchun eslatib o‘tamiz, maqola qo‘lyozmalari universitet tahririy-nashriyot bo‘limida qabul qilinadi.

Manzilimiz: Buxoro shahri, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy
Buxoro davlat universiteti, 1-bino 2-qavat, 219-xona

Tahririyat rekvizitlari:

Moliya vazirligi g‘aznachiligi

23402000300100001010

MB BB XKKM Toshkent sh. MFO 00014 INN 201504275

BuxDU 400110860064017094100350005

Pedagogik mahorat: rivojlanamiz va rivojlantiramiz!

**PEDAGOGIK
MAHORAT**

**Ilmiy-nazariy va metodik
jurnal**

2025-yil 7-son (118)

**2001-yil iyul oyidan
chiqa boshlagan.**

OBUNA INDEKSI: 3070

Buxoro davlat universiteti nashri

Jurnal oliy o‘quv yurtlarining professor-o‘qituvchilari, ilmiy tadqiqotchilar, ilmiy xodimlar, magistrantlar, talabalar, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari hamda maktab o‘qituvchilari, shuningdek, keng ommaga mo‘ljallangan.

Jurnalda nazariy, ilmiy-metodik, muammoli maqolalar, fan va texnikaga oid yangiliklar, turli xabarlar chop etiladi.

Nashr uchun mas’ul:

Nigora SAYFULLAYEVA

Muharrir: Mexrigiyo SHIRINOVA

Musahhih: Sarvinoz RAXIMOVA

Jurnal tahririyat kompyuterida sahifalandi. Chop etish sifati uchun bosmaxona javobgar.

Bosishga ruxsat etildi 28.07.2025
Bosmaxonaga topshirish vaqti
29.07.2025

Qog‘oz bichimi: 60x84. 1/8
Tezkor bosma usulda bosildi.
Shartli bosma tabog‘i – 20,6
Adadi – 100 nusxa
Buyurtma № 21
Bahosi kelishilgan narxda.

“BUKHARAHAMD PRINT”

MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Bosmaxona manzili: Buxoro shahri,
J.Ikromiy MFY, Hofiz tanish Buxoriy
ko‘chasi, 190 B-uy.